

סגן משנה אשכנזי יהושע

420445

בן גרציה ויעקב

נולד ב- ט' באדר א' ת"ש 18.2.1940

שרת בגדוד "ברק" (12)

נפל ב- ג' בשבט תש"ך 31.1.1960

בקרוב ליד תל-קציר.

אשכנזי יהושע.

בן יעקב וגרציה. נולד ביום ט' באדר א' ת"ש (18.2.1940) בסופיה, בירת-בולגריה. בשנת 1949 עלתה המשפחה לארץ והשתקעה בנתניה. קיבל חינוך יסודי ותיכון בבית-הספר הצרפתי ביפו, כי גם בבולגריה למד בבית-ספר צרפתי וכן הוקלה עליו המשכת-לימודיו בשפה זו. אבל יחד עם זאת למד את שפת-הארץ, ואהבתו לעם ולמדינה גדלה בקרבו מיום ליום. היה ספורטאי והשתייך ל"המכבי" בנתניה. עניו ושקט מטבעו. הוריו עשו ככל אשר ביכלתם כדי לאפשר לו להמשיך בלימודיו באופן תקין, אף כי הם שאפו לזמן בו יסיים את לימודיו למען יוכל לסייע להם במצבם החמרי הקשה עד שיגיע יום-גיוסו לצה"ל. אולם מתוך אהבתו למולדת יצא והתנדב כחצי שנה לפני מועד-גיוסו וערב אותו יום אמר לאביו: "אני חפץ להיות חייל ככל הישראלים הצעירים, לשרת בצה"ל ולתת הכל למענו". מדאגתם לבנם-יחידם היו ההורים משמיעים באזניו לעתים קרובות דברי-אזהרה: "אל תרוץ לקו-האש!" ועל כך היה משיב להם: "אין דבר, אני עושה את המוטל עלי". ואמנם חייל אמיץ וממושמע היה ואף סיים קורס-קצינים. אך אהבתו למדינה ולצה"ל לא השכיחה מלבו את הוריו ופעם גם אמר להם: "אתם מילאתם את תפקידכם. בסיימי את שירותי בצה"ל אדאג לעצמי לעתידי ולהשכלתי - והריני אסיר-תודה לכם על כל אשר עשיתם למעני". באמצעות צה"ל הציע לו משרד החינוך והתרבות מענק כדי שלאחר שחרורו יוכל להמשיך בלימודיו באוניברסיטה העברית אלא שהוא לא הגיע לכך, כי בקרב ליד תל-קציר, ביום ג' בשבט תש"ך (31.1.1960), נפל. הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בנתניה.

מקום מגוריו נתניה

עיריית נתניה

בית הספר הצרפתי ביפו בו למד יהושע

יהושע היה ספורטאי
והשתייך ל"מכבי"
נתניה

אימון ושגרה בשנות ה-60

פעולת תאופיק

הכפר תאופיק התחתון נמצא במישור בקעת תל-קציר, למרגלות הרכס העולה ומטפס אל הרמה הסורית. הכפר בנוי משני חלקים עיקריים, כשבתוכו מספר תעלות קשר וכשתי כיתות של חיילים סוריים. בגובה של כ-120 מטר מעליו, נמצא כפר האח שלו תאופיק העליון: כפר מבוצר, ובו כוחות אויב וכלי נשק אוטומטיים רבים.

על הרכס, מצפון ומדרום לתאופיק, ממוקמים מס' מוצבים סוריים חפורים ומבוצרים, ובהם עמדות קבועות לכלי נשק ארוכי טווח, אשר שלטים באישם על מרבית שטחה של הבקעה ומגיעים עד לקיבוצים תל-קציר והאון. למעלה, על הרמה, נמצאים כוחות ארטילריה סוריים מסוגים שונים ובעלי טווחים שונים, וזרקורים גדולים, המוצבים על קו הרכס, מאירים את השטח באור חזק כשגוברת המתיחות בגבול. מפקד החטיבה חשש מהתערבות כוחות סוריים הנמצאים בסביבה - אם באש ואם ע"י תגבורת. לכן נקבעו בתוכנית מספר כוחות, אשר תפקידם היה לאבטח את אזור הפעולה, או לשמש בסיסי אש יציבים ומדויקים כנגד בסיסי האש הידועים של האויב. ואולם היעד המרכזי, ובו כוח האויב הגדול ביותר, היה הכפר. כיבוש יעד זה הוטל על הכוח המעולה בחטיבה - פלוגת קורס המ"כים. בפעולה זו השתתפו כוחות מכל יחידות החטיבה, כשהמפקדה יושבת במוצב חוסן.

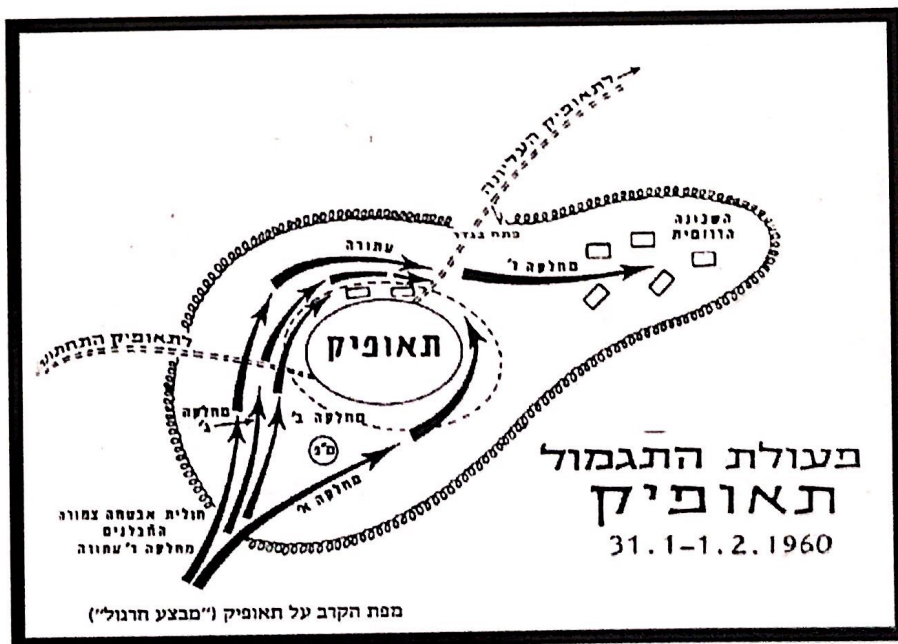
30 בינואר 1960. 11:20 בלילה. טורים טורים יצאו אנשי "גולני" אל עבר היעד. אחריהם נע טור הזחל"מים; שנשא את מטעני הנפץ שנועדו "להרים" את בתי הכפר תאופיק. לאחר כשעה של הליכה רגלית, כעשרים דקות לפני חצות, היה הכפר בידי כוח הפריצה. הבתים נסרקו בזה אחר זה ונמצאו ריקים. באחדים מהם נמצאו פיתות טריות, קומקומים מהבילים, ושמיכות, שחום גוף עוד נותר בהן. הכפר נכבש בלא קרב.

אלא שלא הכול התנהל על מי מנוחות, עוד לפני הפריצה לכפר נתקל אחד מכוחות החסימה בעמדה סורית מוסוות היטב. הסורים פתחו באש על כוח המשנה, וממכת האש נהרגו שניים מחיילינו. כמה אחרים נפצעו. מפקד הכוח הורה מיד לבצע איגוף, ואחת היחידות החלה לדהור במעלה המדרון. בהסתערות רימונים בחוליות, חוסלה העמדה. נמצאו בפנים שלוש גוויות של חיילים סוריים. כל השאר נמלטו בינתיים, כשהם נוטשים את העמדה על הנשק והציוד שבה.

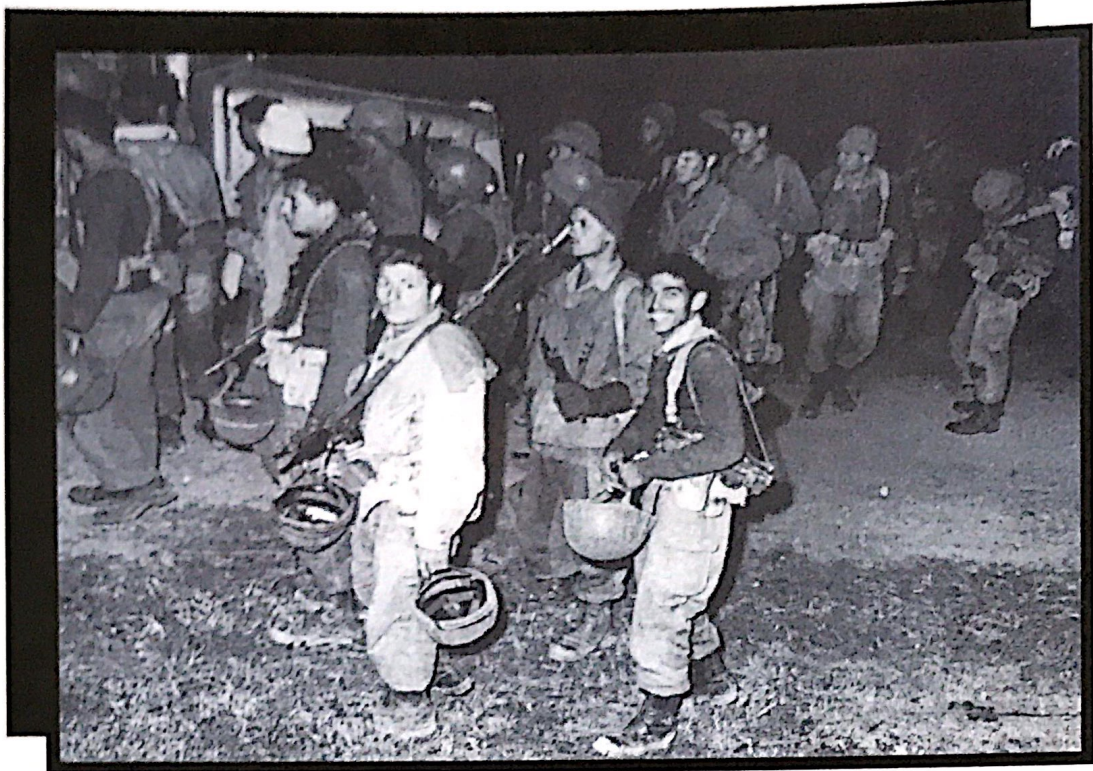
העמדה נכבשה אומנם, אך חילופי היריות גרמו לסורים להבחין
 בנכחותם של חיילי "גולני" בשטח. אש תותחים, מרגמות ומקלעים
 החלה נורית לעבר כוחותינו, גם לעבר הכוח שהיה בתאופיק התחתון.
 האש הכבדה, ובמיוחד הארטילריה, מנעו מן הסורים לשמוע את רעשי
 הזחל"מים של הטור המשוריין, שעשה דרכו אל יעדו. הטור נע מוסתר,
 בערוץ ואדי, עד שהגיע לשטח מישורי, שהיה מרוחק כדי קילומטר אחד
 מהכפר. מפקד הכוח (הסמח"ט) ידע, שנגד פגזי התאורה אין מה לעשות,
 אך הזרקור רב העוצמה שהאיר לכיוונו ממוצב תאופיק העליון, לא מצא
 חן בעיניו.

"זווית אחד, כאן זווית שתיים. אודה לך מאוד אם תואיל לכבות עבורי
 את הזרקור" – אמר לתוך מיקרופון מכשיר הקשר. בתוך דקות ספורות
 "כובה" הזרקור באש הטנקים. "זווית אחד כאן זווית שתיים. מודה לך
 בשם כולם..."

עתה נכנסו הזחל"מים לשטח החשוף. מפקד הכוח גילה, כי בשל החשכה
 טעה בניווט וסטה מן הנתיב המתוכנן. "אורות מלאים!" – פקד, והטור
 פרץ בדהרה קדימה אל עבר הכפר, כשפנסי הזחל"מים מאירים את
 הדרך. עד שהבינו הסורים את המתרחש והסיטו את אישם אל כלי
 הרכב הדוהרים – היו הזחל"מים בתוך הכפר.
 החבלנים מיהרו לקפוץ מכלי הרכב ולפרוק את מטעני הנפץ. מסביב
 נחתו פגזי מרגמה. במהלך טיהור הכפר נהרג אחד החיילים ושלושה
 אחרים נפצעו. אותה עת התמקמה החסימה הצפונית של לוחמי "הנמר
 המעופף" במקום המיועד. לפתע נראתה דמות מתקרבת בריצה כשהיא
 צועקת: "חסן! חסן!" כשגילה הצועק כי במקום חסן ניצב מולו דדה
 מרמת-יוחנן, ניסה להרים את רובהו את נקטל מיד.

חיילי גולני בדרך לפעילות מבצעית בחורף 1960

חוזרים מפעולות תאופיק

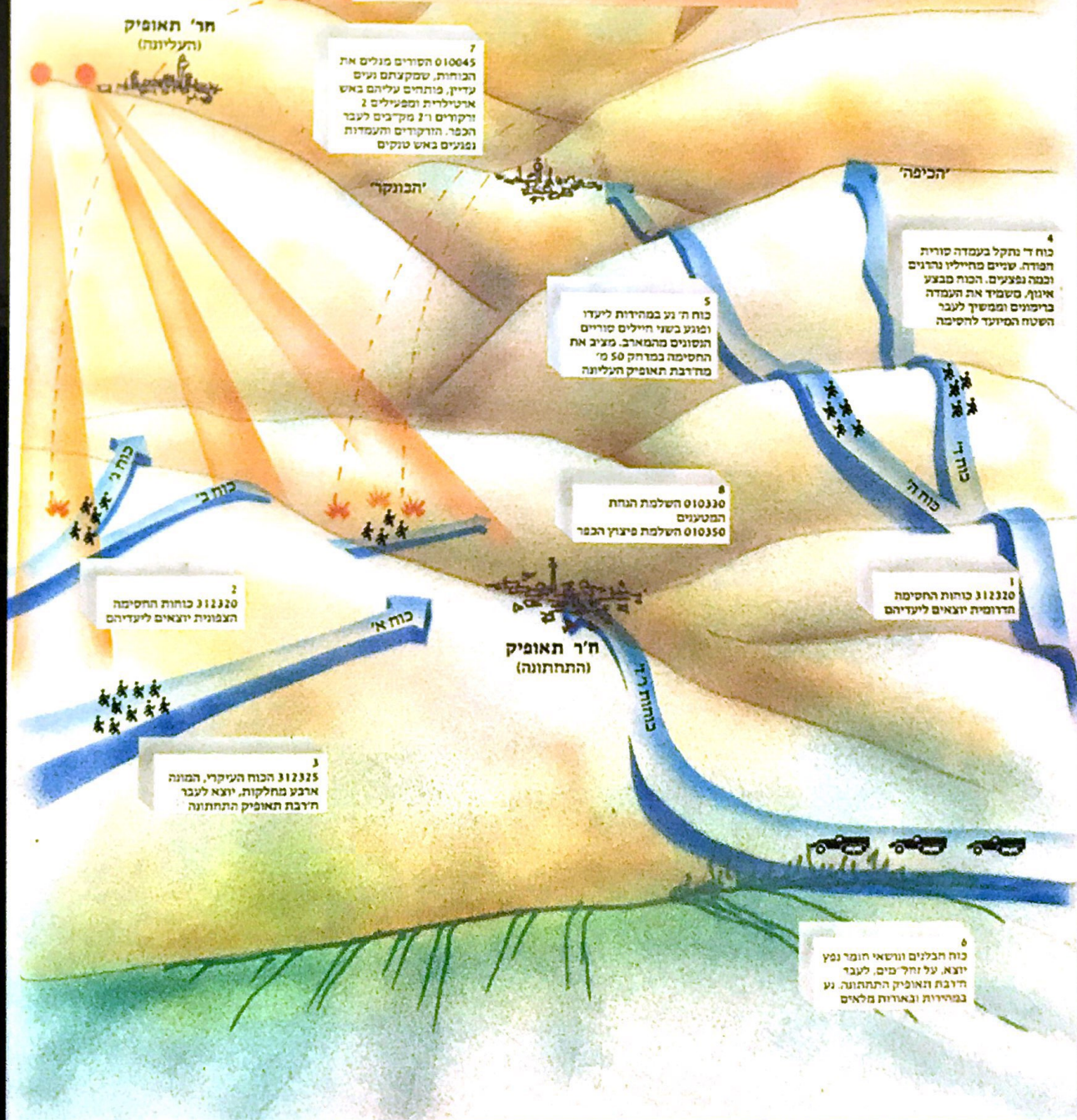

מפת הקרב ליד גא-קצ'יר

מבצע "חרגול"

ליל 31 בינואר / 1 בפברואר 1960

מעולה תאופיק, או בשמה המבצעי - מבצע "חרגול", בליל ה-1 בפברואר 1960 היתה פעולה הגמול הראשונה של לוחמי גולני לאחר מבצע "קדש". היתה זו פשיטה לילית מוצלחת על המוצב הסורי בח'רבת תאופיק א-תחתא. היו בה גם כל המאפיינים של פשיטה: תכנון מדוקדק, תוכנית "כוחות ומשימות", תדריך למפקדי המשנה והלוחמים, הפעלת הסיוע מות במאמץ משני וכוח ראשי במאמץ עיקרי, כיבוש ופיצוץ של בתי הכפר המוצב, ולבסוף "ניתוק מנע" וחזרה לבסיס. הפעולה בוצעה היטב ובמהירות, ע"פ התוכנית, תרמה לטיפוח נאווה היחידה רשמה את גולני על המפה כחטיבה קרבית מעולה.

גולני בפעולות הסול והתרשה

לאחר מבצע קדש החלה ירידה משמעותית בפעולות החבלה והטרור של מדינות ערב. גם פעולות ההסתננות הצטמצמו והגבולות שקטו, אם כי לזמן קצר.

בתקופה זו עברו על החטיבה שינויים רחבי היקף. בשנת 1958 נתמנה אלעד פלד כמפקד החטיבה ובליבו בשלה החלטה חד משמעית: לא תימצא פרצה בנכונותה של החטיבה לבצע כל פעולה-בכל עת, בכל מקום ובכל קצב שיידרש.

כל תשומת הלב הופנתה עתה להשגת מטרה זו: סיורים תכופים ומעמיקים להכרת הגבולות והאויבים, אימונים יעודים ומכוונים, ביום ובלילה, בכל צורות הקרב ובכל האפשרויות והגוונים שניתן היה לחזותם, רמת כוננות גבוהה ביותר ויכולת לכנס את יחידות החטיבה מכל קצוות הארץ, בכל עת ובמהירות מקסימלית. לימוד יסודי של דרכי ביצוע ולקחים מפעולות קודמות, עד שהפכו לנחלת כל רמות הפיקוד והחיילים. כל תקרית גבול שימשה הזדמנות לאמן את מפקדים וחיילים ומקור ללימוד מקצועי, פיתוח יחסי אמון בין חיילים ומפקדים ונדבך בבניית רצון הלחימה.

היחידות "הודבקו" ברוחו של המפקד, וההחלטה להיות ראשונים לביצוע הייתה לנכס אישי של כל לוחם בחטיבה. החיילים ביצעו תרגילים רבים תחת אש חיה, ועברו אימונים מיוחדים ומשולבים כמו הטסה ונחיתה, חציית נהרות, טיפוס על צוקים ופשיטות ארוכות טווח. תשומת לב מיוחדת הופנתה גם לפרטים שוליים, לכאורה, כמו פעולות הסבה בבסיס קליטה ומיון, הקמת פינות זיכרון ועריכת טקסי זיכרון לנופלי גולני, וכן טיפוח והסברת מורשת החטיבה.

חטיבת גולני הייתה מוכנה, המשימה הראשונה לא איחרה לבוא. בסוף 1959 החל להתחמם הגבול עם סוריה. כשנודע על תוכניתה של ישראל להקים את המוביל הארצי, הקימו מדינות

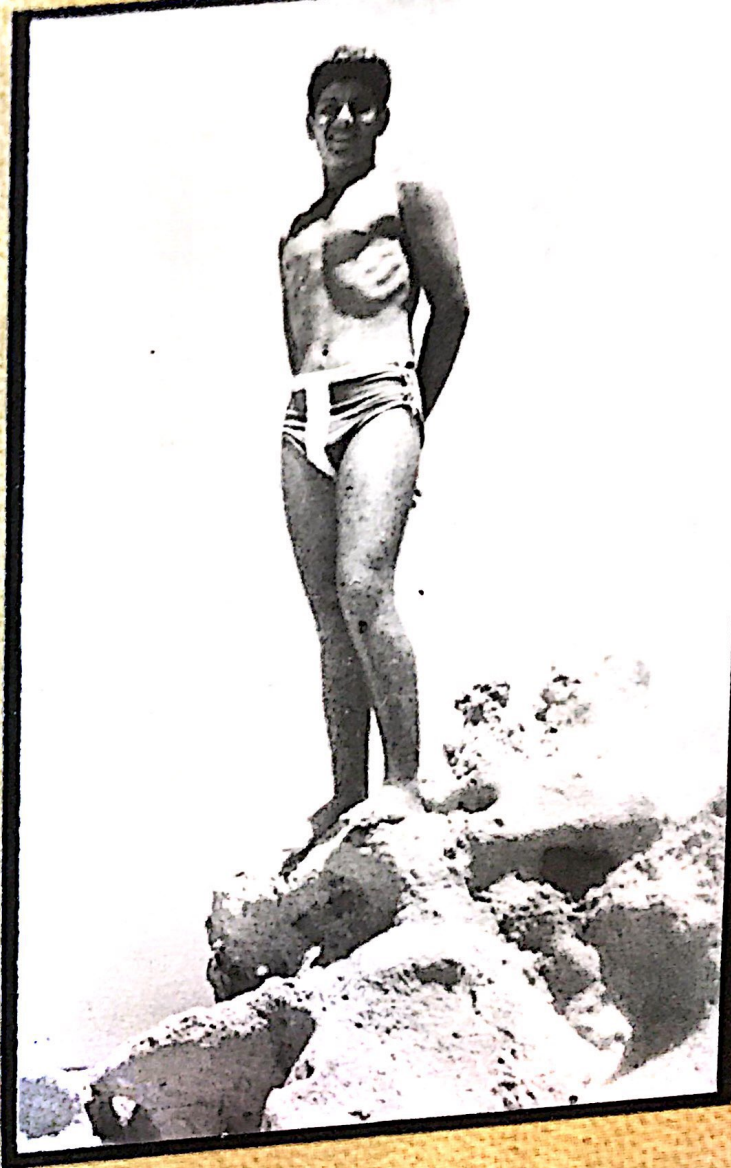
ערב כל זעקה. הליגה הערבית התכנסה למושב חירום, וסוריה הזדרזה להאשים את ישראל בכוונה לגנוב את מי הירדן. אלא שלא מדינה כסוריה תסתפק בהטחת האשמות בלבד. בחודש דצמבר גבר מספר תקריות האש בגבול הצפוני, שמטרתן העיקריות הייתה לשבש את עיבוד האדמות הישראליות בשטחים המפורזים. התקריות היו יזומות בידי הסורים ותגובות צה"ל, באש ארטילריה ומקלעים, לא הייתה בהן כדי להרתיע את הסורים.

ב-31 בינואר 1960 הודיע רדיו דמשק, כי כוחות צבא סוריה חדרו לאזור המפורז שבין סוריה וישראל, במטרה להגן על האזרחים הסורים. ממשלת ישראל נתכנסה כדי לדון כיצד לנהוג. אותו עת, נעה שריונית ירוקה בקרבת הכפר הסורי תאופיק, החולש על תל קציר. השריונית התקרבה עד כדי 400 מטרים לקבוצה של כעשרים פלאחים סוריים, שחרשו, בעזרת סוסים ושוורים, חלקות של קיבוץ תל קיבוץ הסמוך. מפקד השריונית, ראובן, קרא לעבר הפלאחים: "רוח מן הון" (הסתלקו מכאן). בתגובה נשכבו הפלאחים בתעלה שנחפרה מראש ופתחו באש צפופה ומרוכזת לעבר השריונות הישראלית. כך הוסר המסווה: הפלאחים היו חיילים סדירים בצבא הסורי.

בתקרית אחרת שאירעה באותו יום פתחה קבוצת חיילים סורים באש לעבר חיילי צה"ל. חייל אחד נהרג. בעוד הסורים מחליטים להפגין את האזור במרגמות 120 מ"מ, החליטה הממשלה להגיב בפעולה צבאית ישירה. עתה הוחלט לבצע את התוכנית שנתגבשה עוד קודם לכן, ולהרוס את הכפר תאופיק התחתונה, שתושביו נטשוהו, ואשר שימש את החיילים הסורים, במסווה של פלאחים, בשעות היום.

הפיקוד התלבט רבות בשאלה: מי יבצע את הפעולה. כוח צנחנים שהה באזור וניתן היה להטיל עליו את המשימה. אולם בסופו של דבר הוחלט: "גולני". החלטה זו הבליטה את האמון בכושרה של החטיבה.

יהושע בן עזריאל...

אשכנזי גרציה
שד' בנימין 44
נתניה

לכבוד
ענף סיוע למשפחות ולפצועים
ד.צ 01515
צ.ה.ל

29.4.82

17

בהמשך למכתבי מיום 21/4/82 בקשר לבני (מורנו) יהושע אשכנזי ז"ל ברצוני להוסיף מספר שורות עליו מתוך אמרותיו:
כבר כילד קטן התבלט בידע חזק בכיוון המגמה הספרותית, ובבית הספר התיכון קפץ מהכיתה השישית לכיתה השמינית, וכך הוא סיים את בית הספר בגיל צעיר ונכנס לשירותו הצבאי בהתנדבות.

סקרה נוסף ימים מספר לפני מותו...

באותו לילה של ה-31 בינואר 1960 כאשר התקבלה הפקודה לעלות על תל-קציר מפקדו הודיע לו כי אין להעלות לקרב זה בנימי יחידים, תשובתו של יהושע אשכנזי הייתה פשוטה וחד-משמעית, "גם מדינתנו הינה יחידה להורים".

שבוע לאחר נפילתו קיבלנו מכתב על שמו ממשרד החינוך בירושלים ובו בקשה למלא שאלון מה תהיה המגמה שבה ירצה להמשיך באוניברסיטה, לא ענינו ולאחר חודש שוב התקבל מכתב ובו התראה שבמידה ולא ימלא את השאלון ימחק שמו מרשימת הסטודנטים. רק לאחר הודעתנו כי הבן כבר איננו בן החיים נפסק זרם המכתבים.

בתודה מראש על תשומת הלב,
אשכנזי גרציה

קטעים מתוך מכתביי מזמן השרות הצבאי...

פברואר 1958

"...אננו נמצאים
כאן.
קשה אבל אז
הראש
מתגבר..."

מתוך מכתבו הראשון לאחר
הגיוס לעה"ל נובמבר 1957

"אני מרגיש
מצוין
ואני מצטער
שאני יחי..."

תחילת קורס קצינים, אפריל, 1958

הגאון את קורס הו"כ
אז כרשתנו אכזב היכן
אננו נמצאים.
אם ענה אז קשה
ואם יהיה אי קשה
אני מוכן..."

דצמבר 1957

"אני אקרא את אגיד שקל.
אבל לא רע אי קשה אבל אני אגבר.
אף פעם לא גיבתי שיהיה יתר קל.
אני כולל אופתה, הייתי מוכן.
האכתים שתכבדו אי בכקשה
אז אכתבו עם סטאטוסים.
בצבא ק-האדם צריך להיות קשה
כדי שיוכלו להגביק מעמד.
כך אגביק מעמד קל יתר.
אני כחב אכב את צה כדי להטריד אכב.
אני אגבר ואומר לא רע אי...
הגשבו מבין אתו ציחכים והגביק
מעמד אז פיבי אלא עם רחמי...
השאירו אי את הספרים שלי במקומם..."

אפריל 1959

הגאון את הקורס
וברצוני לבשר אכב בשורה
אז משמתי הגאון אשני.
באת ריק קופסא אוחיים.
אני לא מוצא משהו רע בזה
כך שאם הוא איני...
מסגיר אכב אוחיים...
היום שבת אני נמי.
הכל שאין שתי שבת
בשקום כמו בבת הספרי הצרפתי..."

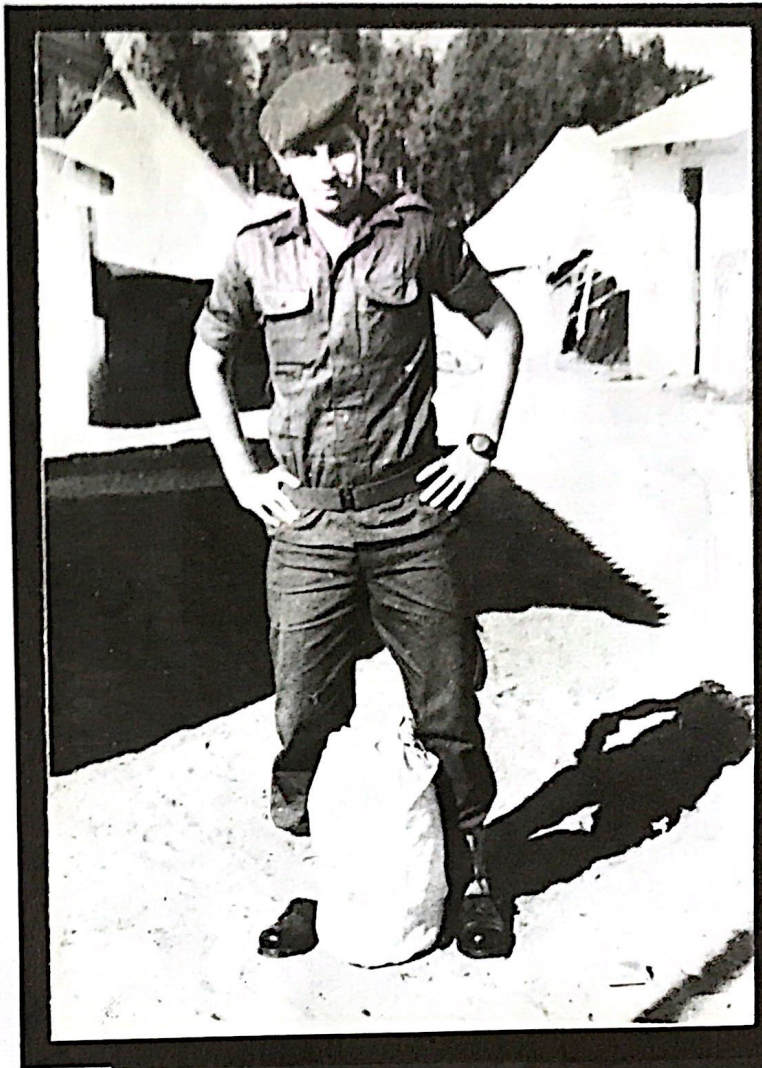
בקורס קצינים...

תמונות נוספות מהלכא...

אשכנזי יהושע ז"ל

